

Lippijn (http://www.dbnl.org/tekst/hoff004hora01_01/hoff004hora01_01_0262.php)

Lippijn

Hier beghint die sotternie.

Hier beghint twijf.

Hem! secht, hem! god hebs al deel!

ic wil gaen driven mijn riveel

met minen soete lieve int gras.

hets lanc leden dat ic met hem niet en was.

hem! secht, hem! waer sidi Lippijn?

Lippijn.

Ic ben hier, wat saelt sijn?

Sijn wijf.

Lippijn, ghi moet gaen halen borre ende vier,

ende ic sal wedercomen schier

ende bringhen ons iet dat wi selen eten.

Lippijn.

Bi der doot ons heren! ghi selet vergheten,
ghi pleecht so dicwile langhe te merren.

Sijn wijf.

Wat, Lippijn! ghi en moghet u niet erren,
want ic hebbe dicwile vele te doene:

eer ic gehore mine sermoene,

so vallet hoghe op den dach,

ende eer ic ten vleeschuus comen mach,

so copic ooc gherne goeden coop,

dan so moetic beiden tot den loop

es ghedaen van den bedranghe:

also comet toe dat ic merre so langhe,
goede Lippijn, ghi moetet al weten.

Lippijn.

Ewaerheit! ghi soudes mi vele ontmeten

ende ic en weter wat toe segghen.

gaet henen! ic sal ons vier anlegghen

ende halen borre ende scuren den pot,

want also moet mi hulpen god!

ic hebbe mi oit te slavernien gheset.

Sijn wijf.

Goede Lippijn, wast die scotelen met

ende keret ons den vloer scone.

Lippijn.

Goede, nu hoort, dat u god lone!

ende mer daer bi niet. al hebbic al mijn daghe

gheweest uwe arme slave,

mi dunct ic moetse noch sijn al mijn leven.

Sijn wijf.

Swijch, god moet u lachter gheven!

dat ghi so langhe leeft dats mi leet. en

es dit niet een scoon bescheet?

waer mach hi merren mijns herten druut?

het gheet hem al te galghen uut,

dat hi mi aldus te vondelinghe set.

Haer lief.

Minnekijn, hets misselijc wat mi let:
hebdi daer gheweest harde langhe?

Lippijns wijs.
Jaic, mijn herte es so wranghe
dat ic u so langhen niet en sach.

Haer lief.
Laet ons gaen drinken een goet ghelach.
mijn uutvercoren minnekijn.
wi selen noch tavont met vrouden sijn
lichtelijc. nu comt hier naer!

Lippijn.
O wi here! es dat waer?
bi gode! ic hebs ghenoech ghesien,
want si leet metten bloten cnien
ende hi esser tuschen ghecropen,
bi der doot ons heren! hi esser in gheslopen,
siet! met deser hoeren, ende gheest mi te verstane
dat si te messen plecht te gane,
ende leet ende druilt met enen anderen man
ende maect van mi enen pol her Jan.
si seet, si gheet int vleeschuus:
bi sente Jan! ic sal haer dit abuus
noch tavont tongoede maken.
can ic an enen stoc gheraken,
ic sal haer touwen so haer vel,
dat haer rouwen sal dit spel
dat si met hem heeft bedreven.

De comere.
Wat, Lippijn! god moet u goeden dach gheven.

hoe steet met u? hoe sidi te ghemake?

Lippijn.
Ey, Trise! ic woude mi therte brake
van groten rouwe die ic drive.
ic en hat nemmermeer minen wive
betrouet dat si mi heeft ghedaen.

De comere.
Lippijn, nu doet mi verstaen,
hoe ende ooc in wat manieren?

Lippijn.
Dies ic mi ewelijc moet scoffieren:
si leghet ende druilt met enen anderen man.

De comere.
Ewaerheit! dats een dinc dat ic niet en can
gheloven vah uwen wive:
ic kense also reine van live,
si en daets om al die werelt niet.

Lippijn.
Dat een man met sinen oghen siet
dats hem nochtan quaet tongheven.

De comere.
Lippijn, also moetic met eren leven!
bi sien es die meneghe bedroghen.

Lippijn.
Wat! neen, dit en es niet gheloghen,
want ic hebse selve ghesien

ligghen metten bloten cnien
ende ghinghen hem beide te werke stellen.

De comere.

Wat, Lippijn! dat en soudi niet vertellen,
uw wijf waer daer bi gheonneert:
uw oghen sijn al verkeert
van drinken ende van ouden daghen.
goede Lippijn, en wilt des niet ghewaghen:
uw wijf waer daer bi gheschent.

Lippijn.

Wat duvel! seldi mi maken blint
van dinghen die ic selve sach?
ic sach dat si averrecht lach
ende hi raepster op haer slippen.

De comere.

Ey swijch, goede Lippen!
en was anders niet dan uw dochte.
en hoorde ghi noit segghen van alfsghedrochte
dat die liede pleghet te bedrieghen?
de viant gheeft luttel om een lieghen
om toren te maken tuschen man ende wijf.
ic wilder over setten mijn lijf,
en waest niet een elvinne dat ghi saecht.

Lippijn.

Wat duvel! heeft god die werelt gheplaecht
met alven ende met elvinnen?
en soudic dan mijn wijf niet kinnen?
dat ware emmer een misselijc dinc.
ic sach dat si met hem ghinc,

hi namse in sinen aerm ende tracse naer.

De comere.

Lippijn, loghen en was noit waer:
daer toe kennic te wel uw wijf,
want si heeft also reine lijf,
si en daets om al de werelt niet van goude root.
maer talfsghedrochte es also groot
dat den meneghen maect so blint
dat hi hem selven niet en kint,
hoe soude hi dan enen andren ghekinnen?

Lippijn.

Bi der doot ons heren! ghi maect mi al uten sinnen.
wat duvel es mi nu gheschiet?
ben ic blint ende en sie ic niet?
des wonders ghelijc en sach ic nie,
ende ic sie wel alle dese lie
die hier sitten al omtrint.
entrouwen! so en ben ic al niet blint,
al soudijs mi gherne maken vroet.

De comere.

Lippijn, wetti wat ghi doet?
ic biddu dat ghijs nemmermeer en secht
ende ghi uw wijf met eren dect.
het es ene elvinne die u quelt,
si heeft uw ghesichte al ontstelt,
uw oghen staen al ontset.

Lippijn.

Ey goede! eest dat dat mi let?
mi dochte emmer dat icse sach.

De comere.

Het was ene elvinne dat daer lach:
dat willic u sweren op een cruus.
uw wijf sit noch in haer huus:
dat willic wedden om een bier.

Lippijn.

Ende si hiet mi gaen halen borre ende vier,
si seide si soude gaen om eten.

De comere.

Wat, Lippijn! wildi die waerheit weten,
so sidi seker te male verleit:
ene elvinne heeft haer nette ghespreit,
dat sie ic wel, om u te vaen.
comt met mi! wi selen voor uw dore gaen:
uw wijf sit noch bi haren viere.

Lippijn.

Wat! ben ic dronken van den biere,
ochte vlieghe dalve achter straten?

De comere.

Wat, ghevadere! en moochdi ons niet in laten?

Lippijns wijf.

Wat, key! jaic, wie es daer?

De comere.

Wat, Lippijn! en seidic u niet waer?

Lippijn.

Benedijste god van hemelrijc!

so en sach ic noit des wonders ghelijc.
ic sie wel, die scouwen sijn mijn.

De comere.

Wat seidic u, lieve Lippijn!
maer ghi enwoudes niet wesen vroet.
mijn ghevadere es ghetrouwe ende goet,
al soudier gherne een hoere af maken.

Lippijns wijf.

God gheve hem ramp in sine caken!
heeft hi hem van mi dies beclaecht?

De comere.

Jai, ende dat ghi bi enen anderen man laecht:
dies heeft hi mi ghedaen een beclach.

Lippijn.

Ewaerheit! mi dochte dat ict sach,
maer ic laets mi nu ghenoeghen:
Trise caent wel in beste voeghen.
maer als hat mi mijn lijf ghedaen
so waerdi heden morghen op ghestaen
ende hiet mi halen vier ende borre.

Lippijns wijf.

Swijch, wel vule corre!
beghindi mi anderen man ane te tien?

Lippijn.

Seker! woudic die waerheit lien,
so sach ic, of mijn oghen waren mi verkeert.
maer Trise heeft mi also gheleert

ende seet dat mi een alf heest bedroghen.

Lippijns wijf.

Waer omme hebdi mi dan beloghen
ende doet mi scande over al?

Lippijn.

Ey minnekijn! ic ben diet beteren sal,
hebbic iet messeit ofte mesdaen.

Lippijns wijf.

Ghi selter nochtan smeten omme ontsaen,
vul out quaet grijsaert!

De comere.

Bi onsen here! hi waers wel waert
dat wine onder voete ghinghen legghen.

Lippijn.

Lieve wijf, ic en saels nemmeer segghen:
ic en wiste niet dat ic was in dolen.

Kan ook in de vertaling van Gerrit Komrij: *De Abele spelen bewerkt door Gerrit Komrij*. 's-Gravenhage (SDU uitgeverij), 1989.

Lippijns wijf.

Ey! men sal u leren gaen ter scolen.

Hier vechten si.

Ghi goede liede, dit hebben wi
ghespelt al in een boerdement.
si leven noch wel, si u bekennt,
die dese gheliken wel hebben ghesien.
wet dat menich boerden gheschien
daer dusdaneghe mere niet af en gaet.
daer bi biddic u dat ghi ontfaet
in danke ons fobitasie.

ic bidde den coninc vol van gratie.
die van der maghet was gheboren,
dat hem niemen en wille storen
van dat hi hier heeft ghesien ende ghehoort.
staet op! ghi moghet wel gaen voort,
want wi moeten alle scheiden:
ons here god moet ons allen gheleiden.
Amen.

Van De gedichten van den Schoolmeester

“Natuurlijke historie voor de jeugd” (http://www.dbnl.org/tekst/scho082gedi03_01/scho082gedi03_01_0021.php#20)

De inleiding [p. 91-93] en **De ezel, De ruiter, De koei** en **Het kalf** [p. 106-110]

Natuurlijke historie voor de jeugd.

Inleiding.

In mijn natuurlijke Historie voor jonge lui,
Maak ik met opzet geen gewach van de regenbui,
Om dat kinderen in Holland zelfs familiaarder zijn
Met den regen, dan wel met den zonneshijn.
Ik heb my dus liever daartoe willen bepalen
Om hun iets nieuws uit het beestenspel der natuur te verhalen.
Iets, waar een ander ('t is me 't zelfde of hy dood is dan leeft)
Zijn Natuurlijke Historie geen hand water by heeft.
Doch dit is juist het laken,
Waar ik een rok van voor de Natuurlijke Historie wil maken.
By voorbeeld, aangaande een dier zijn instinct,
Waarom een ezel, die dood is, niet drinkt,
Of waarom, als 't je blijft, een hond dadelijk stil
Blijft staan, zoo dra hij niet langer loopen wil.
Waarom een haas, die in 't duin loopt, het land heeft aan een jager,
En een runderhaas daar-en-tegen, of een gebraden speenvarken, aan een
slager.
Voorts wil ik de jeugd attent maken op een beest zijn overleg:
Want immers ging die mopshond te Kampen voor 't vuur uit den weg?
Op zijn volharding by zijn beroep:
Of zat niet Van Rijn soms dagen lang op een stoep?
Op de naarstigheit van zoo menig dier,
By voorbeeld, zoo iemand als een mier:
Op de beesten hun eigendommelijken aart;
- Of waarom is een oud beest zoo bejaard,

En een dood beest in den regel zoo bedwaard?
En met meer dergelijke belangrijke zaken
Zou ik wenschen hen bekend te maken.
Daarom geef ik nu dit boek
In uwe hand, en verzoek,
O jeugd en kinderen!
Dat niets u in 't leeren moge hinderen.
Ontbreekt voorts aan dezen of genen regel somwijlen een voet,
Anderen hebben er zoo veel te meer; dat's door elkanderen goed.

De ezel.

Een ezel is een heer met een staart,
Dien hy van achteren draagt, als een paard
Het verschil tusschen ezels en geleerde doktoren
Zit hem soms minder in 't hoofd dan wel in de ooren.

De ruiter.

Een Ruiter is een mensch te paard,
Omtrent drie voet hooger dan een mensch op aard,
En die zich somtijds vasthoudt aan de manen en somtijds aan den staart,

De koei.

Een koei is iemand met twee ooren,
En aan weêrskanten een horen.
Volgens den Hollandschen Naturalist Verboom
Is zy de uitvindster van de aardbeien met room.
Ook waren rundermest en rollenden
Vóór de koei heur tijd nog onbekenden.

En wat men van haar huid al niet maken kan
Ga dat maar eens te Bennebroek vragen aan 'den Geleerden Man,'
Immers Dido in haar dagen sneed er nog een heele hoofdstad van.
Als ik u voorts wilde optellen, wat voor zaken
Men al niet van een koei haar horens, hairen en darmen kan maken,
Ik geloof dat al je gezamentlijke leien er meê vol zouden raken;
Maar mijn verhaal dient niet te uitermate gerekt.
En van 't nut, dat men van heur staart en heur pooten trekt,
Daar zou ik je tot overmorgen van kunnen vertellen.
Hoe zou men 't b.v. op 't schip zonder een *koevoet* stellen.
In 't kort, het is al van ouds een spreekwoord geweest,
Zelfs by den lompsten boer, die nooit in Martinet of Plinius leest,
Alles is even nuttig, wat er komt van dat edele beest.
En wie zou dan, o jeugd, uw en mijns gelijken niet verfoeien,
Als men nagaat, hoe gemeen zy zich gedragen jegens de koeien.
Piet Agoras heeft het voor een duizend jaar of wat al gezeid:
'O menschdom, gy zijt een toonbeeld van ondankbaarheid:
Wanneer ouwe koeien soms in een sloot verdwalen,
Dan heet het hoogst onfatsoenlijk, ze daar uit te halen,
Zoodra een landman van een koei geen zoete melk meer hoopt,
Dan ziet men, hoe hy haar terstond aan den slager verkoopt,
Die haar onbarmhartig vermoordt en de huid afstroopt,
En daarna, wat nog het gemeenste is, in een os herdoopt.
Enfin, als een mensch gaat bedenken,
Wat de koeien hem, zelfs by testament, nog schenken,
En hoe schandelijk hy die weldaân vergeet,
Dan is hy immers niet waardig dat hy ooit meer biefstuk eet...'
Als Piet Agoras zoo begon te redeneeren,
Dan was er geen eind aan, en je hadt niet moeten probeeren,
Om, zoo als ik nu doe, hem te interrompeeren;
Maar nu hy dood is, raakt het hem niet aan zijn kouwe kleêren.

Het kalf.

Het kalf
Kent een natuurkundige maar half
Daar er geen tijd is om het te bestudeeren,
Zoo gaauw is het uit de lange kleêren.
Intusschen weet men uit Plinius, dat dit dier
Gewoonlijk *pa!* zegt tegen een stier
En tegen een koe:
Moe!
En 't antwoord is dan gewoonlijk *boe!*
't Geen in het Chineesch zooveel wil zeggen als *how do you do?*
Voorts zeit hy *oom* tegen een os,
In 't Latijn genaamd *bos*.
Een koe mag men melken,
Maar een kalf zoû er onder verwelken.
Ook kuiert hy zelden met zijn ouwen heer
Geârmd een stal of een weiland op en neêr,
Zoo als andere jongelieden,
Die aan hun voorzaat den arm op de wandeling bieden.
Van het kalf zijn lijf
Zijn ons 't meest bekend de karbonaden en de schijf,
Mitsgaders het nierstuk (waarmede, terwijl ik schrijf,
Een keeshond wegloopt voor zijn tijdverdrijf),
En 't poulet,
Voor iemand, die op soep zijn hart heeft gezet.
Een slachter houdt kalfsvleesch op hoogen prijs,
En zegt (want hy is zoo eigenwijs)
'Wie er in een restaurant voor niet van wil schransen,
Moet maar wachten ot de kalveren op 't ijs dansen.'